

Utdrag ur Harry Södermans bok *Skandinaviskt mellanspel* från 1945

Nedan text är ett utdrag från kapitel 5 *Reservepolitiet sväller till en division* och de sidor (92 – 95) som handlar om Mauritzberg. Utdraget sker med tillstånd av Södermans barn.

En dag i början av 1944 kom dåvarande norske marinattachén Hans Henriksen med ett förslag att vi skulle starta en norsk hamnpolisutbildning.

Bakgrunden härtill var följande: Man befarade att sjöfarten längs Norges kuster efter kriget skulle vara i hög grad desorganiserad. Det behövde göras minsvepning inne i hamnarna, och man behövde framför allt vaktpersonal i de större hamnarna, så att dessa kunde behållas i norsk hand och icke eventuellt komma att administreras av ännu en främmande ockupationsmakt. För detta ändamål behövde man disponera över styrkor med speciell utbildning. Som grund behövde dessa en god sjömansutbildning. De skulle icke vara bortkomna på ett krigsfartyg, de skulle också kunna sakkunnigt intränga i och övertaga de otaliga tyska kustbefästningarna efter norska kusten. Sålunda måste de alltså också ha kustartilleriutbildning. De skulle vidare verkligen vara polismän och kunna fullgöra polistjänst på vattnet.

Jag fann denna idé mycket tilltalande och lyckades vinna regeringen för den, varefter vi från reservepolitiet övertogo förläggningen Mauritzberg, som från många synpunkter syntes väl ägnad för en maritimt betonad utbildning.

Mauritzbergs slott vid Bråviken är säkerligen ett av de vackraste herresätena i vårt land. Det har under århundradenas lopp haft många ägare. Mest bekant under senare tid var väl Birger Mörner, som i sin roman Bråvallahus har skildrat slottet. Senast ägdes det av fru Lindmark, innehavarinna av Margareta hushållsskola. Vid hennes död för några år sedan skingrades alla samlingar, framför allt det värdefulla 1700-talsbiblioteket. Och det lilla slottet stod, när vi övertogo det, praktiskt taget tomt.

Som ett örnnäste ligger slottet på en brant strandsluttning mot Bråviken. Det ligger mycket ensligt, och jordbruket omkring ser det inte ut att vara mycket bevänt med. Värst är vattenfrågan. Brunnen vid slottet innehåller saltvatten, och vi måste därför tillvarataga regnvatten eller köra sötvatten långa vägar.

Vi började nu plocka ut alla sjömän och fiskare, som vi hade på våra läger, och sände dem till Mauritzberg. Det var naturligtvis inte så trevligt att bryta upp förbanden, och jag gjorde det högst ogärna. I stället sökte vi anordna ett spärrfilter för sjömän vid den förläggning som alla norrmän måste passera, innan de kommo till Sverige, nämligen Kjesäter. På så sätt lyckades vi skrapa ihop omkring 300 norska sjömän och fiskare, som vi placerade på Mauritzberg. Befälsfrågan var värre att ordna med, men vi lyckades till slut uppdriva ett antal gamla norska reservofficerare vid marinen och kustartilleriet samt till och med några statofficerare.

Mauritzberg blev kanske vår nättaste och prydligaste förläggning. Sjömän ha ju en förmåga att göra fint omkring sig som oftast saknas hos landkrabbor. Mauritzberg var verkligen också en sevärdhet av rang, när förläggningen stod i sitt högsta flor.

På en kobbe utanför stranden anlades en fästning i miniatyr. Kobben befästes av den norske kustartillerikaptenen Hestmann enligt alla konstens regler och med all hänsyn tagen till terrängen. Med oändlig möda förfärdigades i tiondels skala kassematter, bunkers, luftskyddsbatterier och kustanläggningar samt kaserner, allt av trä och cement. På kobben fanns också en eldledningscentral, som stod i förbindelse med en

eldledningscentral på land, vilken var utbyggd i naturlig storlek. Det hela var mycket instruktivt, och man fick faktiskt en utomordentlig bild av hur en stor kustbefästning var anlagd och arbetade, hur den anfölls och hur den försvarades. Om en framtida slottsherre på Mauritzberg har några pojkar, kommer de här att finna en önskedröm förverkligad.

Sjömän måste givetvis ha båtar. Först skaffade vi en rad roddbåtar samt anlade en ståtlig brygga utanför slottet. För träning i sjömanskap behövdes emellertid större fartyg, och jag förhörde, för ett i mitt tycke horribelt pris, två motorfartyg från västkusten, högsjögående fiskebåtar med råoljemotorer. De kördes till Mauritzberg genom Göta kanal av sin svenska besättning och bemannades sedan av norrmän. Vi hade också tre motorfartyg och ett norskt fiskefartyg som hade flytt till Sverige. Vi inköpte också ett tämligen stort segelfartyg med hjälpmotor, nämligen yawlen Boulette, samt några smärre motorfartyg.

Dåvarande marinstabschefen, amiral Strömbeck, ägnade vårt hamnpolisprojekt mycket välvilligt intresse. Genom honom erhöles vi som förste instruktör kapten Sven Palm, som är chef för vår marinpolis. Denne instruerade nu först det uttagna befälet vid en kort kurs, som vi höllo i Stockholm på kriminaltekniska anstalten. Senare tjänstgjorde flera svenska officerare från kustartilleriet som instruktörer på Mauritzberg. På ett senare stadium fingo vi nämligen från marinen låna diverse eldlednings- och avståndsmätninginstrument samt på slutet till och med några kanoner.

Tyvärr kolliderade hamnpolisprojektet flera gånger med norska Londonregeringens önskan att få över sjömän till England för att ersätta förlusterna i handelsflottan. Flera gånger blev därför Mauritzbergs förläggningen betänkligen decimerad. När den tyska kapitulationen kom, funnos där dock 471 man.

För att tillfredsställa alla anspråk som vår neutralitet kunde fordra hade jag på Mauritzberg, förutom det vanliga ombudet, även ett par speciella marinkontrollanter. Det var ett par svenska sjökaptener, som gingo i land och väntade på hyra, när jag fick tag på dem. De hade till uppgift att följa med vid alla utflykter med de större båtarna och tillse, att de svenska bestämmelserna om avspärrning och säkerhetszoner blevo följda.